Regionshuset
Viborg

Sundhedsplanlægning

Skottenborg 26
Postboks 21
DK-8800 Viborg
Tel. +45 7841 0000
kontakt@rm.dk
www.rm.dk

Belysning af det fremtidige kapacitetsbehov i Ny Psykiatri i Viborg

Dato 21-06-2021
Gry Brun Jensen
Tel. +4561628632
gry.brun.jensen@stab.rm.dk
1-30-72-191-20

Region Midtjylland har påbegyndt planlægningen af Ny Psykiatri i Viborg.

På baggrund af de nuværende forudsætninger vil der i Ny Psykiatri i Viborg i 2040 være i alt 99 senge, heraf:

- 58 almenpsykiatriske senge
- 32 retspsykiatriske senge
- 9 børne- og ungdomspsykiatriske senge

Der er på nuværende tidspunkt midlertidigt placeret 16 særlige pladser i Regionspsykiatrien Midt, Viborg. Planen var, at de særlige pladser i efteråret 2021 skulle flyttes til Regionspsykiatrien Gødstrup. Med henblik på at lette presset på Regionspsykiatrien Gødstrup besluttede regionsrådet imidlertid på mødet den 28. april 2021 at fastholde den midlertidige placering i Viborg i yderligere 3-4 år. Regionsrådet skal senest i juni 2024 have fremlagt en status med henblik på endelig stillingtagen til flytningen af de særlige pladser.

Placeringen af de særlige pladser er endnu ikke endeligt afklaret, men der arbejdes på baggrund af de nuværende forudsætninger ud fra, at de særlige pladser er flyttet til Regionspsykiatrien Gødstrup før ibrugtagningen af Ny Psykiatri i Viborg.

På mødet i psykiatri- og socialudvalget den 7. oktober 2020 blev det aftalt, at "der skal udarbejdes et notat til det politiske system med belysning af det fremtidige kapacitetsbehov i psykiatrien i den ny psykiatri i Viborg. Det skal bl.a. belyse patientflowet i både retspsykiatrien og almenpsykiatrien, forventet befolkningsudvikling samt andre relevante faktorer.

Belysningen kan tage udgangspunkt i kapacitetsanalysen. Regionsrådets målsætning om 90 % belægning i Psykiatrien skal indgå som et element, idet antallet af senge i Viborg måske kan være et element i indfrielsen af denne målsætning."

På den baggrund belyses i dette notat følgende temaer:

- Belægningsprocent i Psykiatrien i 2020, herunder en redegørelse for målsætningen om, at der tilstræbes en belægning på maksimalt 90% i Psykiatrien
- Forventet befolkningsvækst og estimeret antal senge pr. 10.000

indbyggere i de enkelte optageområder i 2040
- Retspsykiatriske patienter indlagt i almenpsykiatrien
- Ambulante indsatser, der forventes at mindske presset på sengekapaciteten

Der fokuseres i notatet på almenpsykiatrien.

I 2020 lå belægningsprocenten i Psykiatrien i Region Midtjylland på 99,4%. Regionspsykiatrien Midt havde med 97,5% den laveste belægningsprocent, men det er ganske små marginaler, der adskiller de enkelte afdelingers belægningsprocenter – bortset fra Afdeling for Psykoser, Aarhus Universitetshospital der ligger markant over de øvrige afdelinger.

Befolkningen i Region Midtjylland forventes at stige med 9% i perioden 2021-2040. Befolkningsvæksten i Regionspsykiatrien Midts optageområde estimeres i samme periode til 7%. Ses der alene på befolkningstilvæksten i aldersgruppen 18-80 år, estimeres det, at den vil udgøre 3% i Region Midtjylland som helhed og 1,3% i Regionspsykiatrien Midts optageområde i samme periode.

I forhold til regionspsykiatrierne forventes det, at Regionspsykiatrien Midt vil ligge i midten i forhold til de øvrige afdelinger i forhold til antallet af almenpsykiatriske senge pr. 10.000 indbyggere i 2040. Særligt Aarhus Universitetshospital Psykiatrien men også Regionspsykiatrien Vest og Regionspsykiatrien Midt varetager specialiserede funktioner, som dækker hele eller dele af regionen, hvilket kan øge behovet for sengekapacitet i disse afdelinger.

Målsætning: Der tilstræbes en belægning på maksimalt 90% i Psykiatrien
Psykiatrien tilstræber en belægning på maksimalt 90% på sengeafsnittene med henblik på at sikre et flow i sengene og muliggøre indtag af akutte patienter. Målet er højere end i somatikken, fordi indlæggelserne i somatikken typisk er kortere, hvorfor det er vanskeligere at udnytte kapaciteten fuldt ud. Samtidig sker der ikke i samme grad som i somatikken et fald i belægningen i weekender, på helligdage og i ferieperioder.

Belægningsprocenten opgøres på årsbasis og som et samlet tal for hele regionen. I forhold til planlægning af den daglige drift kan andre afgrænsninger være relevante – det kan eksempelvis være belægningen pr. time, uge eller måned fordelt på afdelinger.

Belægningsprocenten på de almenpsykiatriske afdelinger i 2020 fremgår af tabel 1. Som det fremgår, var der både før og efter Covid-19-nedlukningen en høj belægningsprocent på alle de almenpsykiatriske afdelinger. Udfordringen var gennem hele perioden særligt stor på Afdeling for Depression og Angst, Aarhus Universitetshospital. I gennemsnit er det ganske små marginaler, der adskiller de enkelte afdelingers belægningsprocenter. Belægningen i Regionspsykiatrien Midt var dog en anelse lavere end på de øvrige afdelinger.

Tabel 1: Belægningsprocent på de almenpsykiatriske afdelinger fordelt på måneder, 2020.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	I alt
Regionspsykiatrien Vest	100,6%	109,0%	88,5%	90,4%	100,0%	101,0%	97,1%	96,0%	100,6%	104,1%	95,9%	89,2%	97,6%
Regionspsykiatrien Midt	105,6%	97,9%	83,3%	94,6%	99,4%	97,8%	103,1%	101,9%	101,9%	92,6%	96,9%	95,7%	97,5%
Regionspsykiatrien Horsens	103,9%	98,8%	100,3%	90,8%	92,3%	101,1%	96,0%	99,5%	106,6%	101,6%	101,2%	89,4%	98,4%
Regionspsykiatrien Randers	103,4%	104,9%	100,0%	94,8%	98,8%	96,6%	97,1%	95,4%	99,6%	92,4%	99,6%	91,3%	97,8%
Afdeling for Psykoser, AUH	101,6%	102,1%	94,0%	111,6%	113,8%	109,5%	104,2%	103,6%	110,5%	107,4%	109,0%	106,1%	106,0%
Afdeling for Depression og Angst, AUH	102,2%	101,9%	89,9%	88,5%	92,7%	98,0%	95,1%	101,5%	106,4%	104,5%	101,2%	93,9%	97,9%
I alt	102,8%	102,3%	91,8%	95,3%	99,8%	100,8%	99,1%	100,0%	104,5%	100,6%	100,9%	95,2%	99,4%

Kilde: BI-portalen 12. januar 2020
Note: Belægning >=100 markeret med rød, belægning 90-99,9 markeret med gul, belægning <90 markeret med grøn.
Eksklusiv retspsykiatriske afdelinger/afsnit og særlige pladser

I 2020 lå belægningsprocenten i almenpsykiatrien i Region Midtjylland på 99,4%. Der vil derfor være behov for at øge sengekapaciteten i almenpsykiatrien betydeligt, hvis belægningsprocenten søges nedbragt til 90%. Af tabel 2 fremgår det, at såfremt

belægningsprocenten skal reduceres til 90% her og nu, vil der være behov for at etablere yderligere 38 almenpsykiatriske senge i Region Midtjylland. Heraf er 12 allerede planlagt til etablering i Regionspsykiatrien Horsens.

Tabel 2: Estimeret sengebehov med udgangspunkt i, at belægningsprocenten reduceres fra 99,4 til 90 i almenpsykiatrien. 2020-niveau.

	Nuværende 99,4% belægning	90% belægning
Antal senge i almenpsykiatrien	**365**	**403**
Antal sengedage på et år ved 365 senge	132.426	132.426
Kapacitet - antal sengedage til rådighed	133.225	147.095
Belægningsprocent	99,4%	90,0%

Der er i denne beregning ikke taget højde for, at en forøget kapacitet giver mulighed for at forlænge indlæggelser eller indlægge patienter, der i dag ikke tilbydes indlæggelse men ambulant behandling, hvorved belægningsprocenten ikke vil nedbringes i det omfang, den mekaniske beregning viser. Der er i denne beregning heller ikke taget højde for, at befolkningstallet forventes at stige, hvilket i sig selv forventes at øge behovet for sengekapacitet.

Modsat forventes det, at den styrkelse af de ambulante indsatser, der er sket i de seneste år, vil medvirke til at mindske presset på sengekapaciteten og dermed trække i retning af en lavere belægningsprocent. Der etableres desuden et retspsykiatrisk sengeafsnit i Aarhus Universitetshospital Psykiatrien som ligeledes forventes at reducere presset på de almenpsykiatriske sengeafsnit.

Forventet befolkningsudvikling

I henhold til Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning vil befolkningstilvæksten i Region Midtjylland i periode 2021-2040 være på 9%. Dette kan øge efterspørgslen efter den psykiatriske sengekapacitet.

Det forventes imidlertid ikke, at den demografiske udvikling er ensartet på tværs af regionen. Som det fremgår af tabel 3, der viser befolkningstilvæksten i de enkelte optageområder i perioden 2021-2040, vil der særligt ske en stigning i optageområderne for Regionspsykiatrien Horsens og Aarhus Universitetshospital Psykiatrien.

Tabel 3: Befolkningstilvækst i de enkelte optageområder 2021-2040.

	Befolkning 2021	Befolkning 2040	Befolkningsvækst 2018-2040	% stigning
Region Midtjylland	1332047	1451461	119414	9,0%
AUH Psykiatrien	356432	409070	52638	14,8%
RP Randers	226682	240583	13901	6,1%
RP Horsens	225371	260410	35039	15,5%
RP Midt	237592	254156	16564	7,0%
RP Vest	285970	287242	1272	0,4%

Kilde: Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning

Befolkningstilvæksten i tabel 3 er estimeret med udgangspunkt i hele befolkningen, og omfatter altså også børn og unge under 18 år, der ikke er i målgruppen for almenpsykiatrien. Befolkningstilvæksten sker endvidere i høj grad i de ældste aldersgrupper, herunder i

aldersgruppen 80+ år, der kun udgør en begrænset andel af de patienter, der i dag indlægges i psykiatrien. Dermed er der en tendens til, at presset på sengekapaciteten overestimeres, når der tages udgangspunkt i befolkningstilvæksten.

For at illustrere dette angiver tabel 4 den forventede befolkningsvækst i aldersgruppen 18-80 år i perioden 2021-2040.

Tabel 4: Befolkningstilvækst i de enkelte optageområder i aldersgruppen 18-80 år i perioden 2021-2040

Befolkningstilvækst 18-80 år	Befolkning 2021	Befolkning 2040	Befolkningsvækst 2018-2040	% stigning
Region Midtjylland	1.007.202	1.037.228	30.026	3,0%
AUH Psykiatrien	280.631	303.443	22.812	8,1%
RP Randers	170.514	170.999	485	0,3%
RP Horsens	166.012	180.757	14.745	8,9%
RP Midt	176.719	179.006	2.287	1,3%
RP Vest	213.326	203.023	-10.303	-4,8%

Kilde: Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning

I de kommende år etableres 12 almenpsykiatriske senge i Regionspsykiatrien Horsens. Tabel 5 angiver på den baggrund det estimerede antal almenpsykiatriske senge pr. 10.000 indbyggere i de enkelte optageområder i 2040.

Tabel 5: Antal voksenpsykiatriske senge (almenpsykiatri) pr. 10.000 indbyggere i optageområdet. Alle årgange. År 2040 på baggrund af kendte forudsætninger om sengeantal og estimeret befolkningsudvikling.

	Befolkning 2040	Antal senge i almenpsykiatrien 2040	Senge pr. 10.000 indbyggere i 2040
Region Midtjylland	1.451.461	378	2,60
AUH Psykiatrien	409.070	148	3,62
RP Randers	240.583	48	2,00
RP Horsens	260.410	53	2,04
RP Midt	254.156	58	2,28
RP Vest	287.242	71	2,47

Kilde: Befolkningstal fra Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning
Note: Fraregnet retspsykiatriske senge, særlige pladser, buffersenge og ambulante pladser i psykiatrihuse. Inklusiv lavintensive senge og ommærkede særlige pladser. De ommærkede særlige pladser er fordelt med 4 til Aarhus Universitetshospital Psykiatrien og 4 til Regionspsykiatrien Vest. Dette afhænger dog af den endelige placering af de særlige pladser.

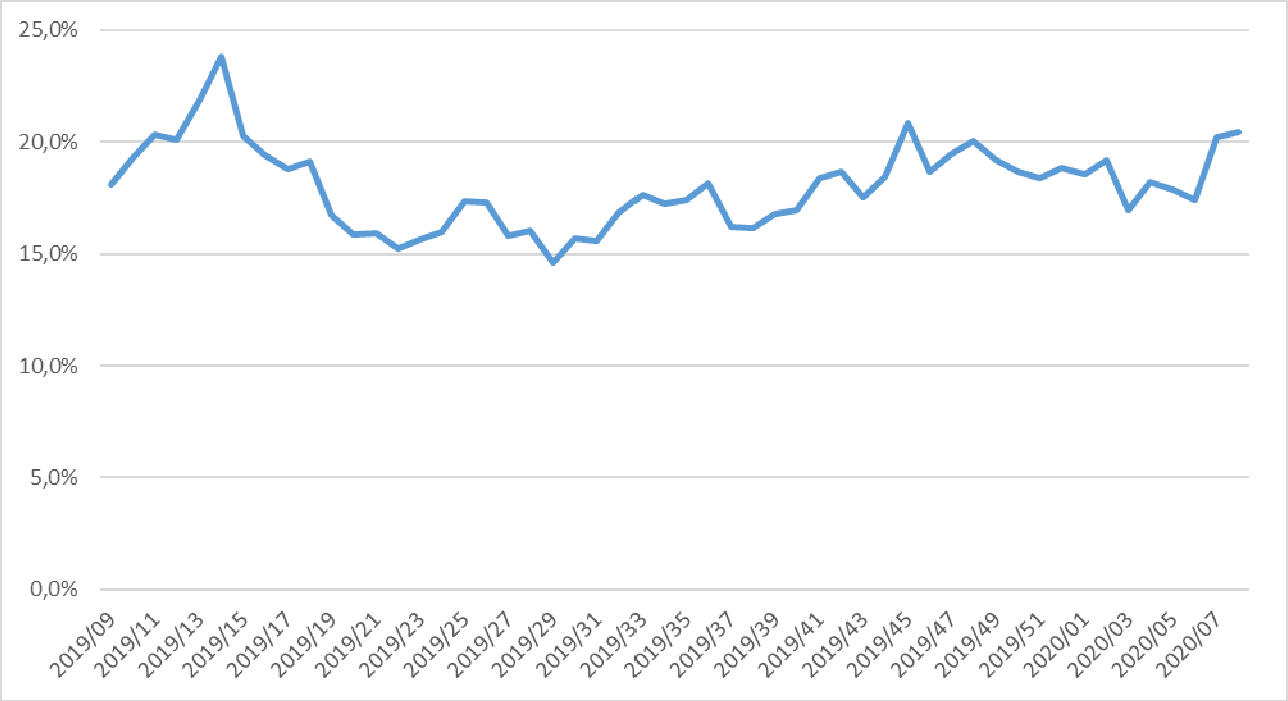
Retspsykiatriske patienter indlagt i almenpsykiatrien

Der er fortløbende en andel af de patienter, der er indlagt i almenpsykiatrien, der har et forløb i retspsykiatrien. Det kan eksempelvis være varetægtssurrogatfængslede eller patienter med dom til ambulant behandling. Figur 1 viser de retspsykiatriske patienter i almenpsykiatriens andel af sengedagene i almenpsykiatrien. Som det fremgår, er mellem 15% og 20% af de almenpsykiatriske sengedage belagt af retspsykiatriske patienter. Dette svarer til, at ud af de 365 senge i almenpsykiatrien er mellem 55 og 73 senge belagt med retspsykiatriske patienter.

Det kan ikke på baggrund af data konkluderes, hvor stor en andel af de retspsykiatriske patienter, der reelt hører hjemme på et specialiseret retspsykiatrisk sengeafsnit, og hvor stor en andel af de retspsykiatriske patienter, der med fordel kan behandles på hovedfunktionsniveau i almenpsykiatrien.

Det vurderes dog, at der er et potentiale i at aflaste almenpsykiatrien ved at etablere mere kapacitet i retspsykiatrien, hvilket sker med etableringen af det nye retspsykiatriske sengeafsnit i AUH Psykiatrien.

Figur 1: De retspsykiatriske patienters andel af det samlede antal sengedage i almenpsykiatrien, fordelt på uger. Uge 9 2019-uge 8 2020.

Kilde: Tableau 18.11.2020 RO.
Note: Omfatter almenpsykiatrien, dvs. omfatter ikke BUA, afsnit for særlige pladser, Retspsykiatrisk Afdeling og retspsykiatrisk sengeafsnit i RP Midt.

Ambulante indsatser, der forventes at reducere efterspørgslen efter sengekapacitet
Region Midtjylland har i en årrække haft en strategi om at styrke de ambulante og mindre indgribende indsatser frem for at etablere flere senge.

Senest er der med midlerne fra Finanslov 2020 afsat midler til

- Teams målrettet patienter med selvskadende adfærd og personlighedsforstyrrelser i alle regionspsykiatrier og Afdeling for Depression og Angst, Aarhus Universitetshospital Psykiatrien
- Styrkelse af F-ACT team i Afdeling for Psykoser, Aarhus Universitetshospital Psykiatrien
- Etablering af en intensiv indsats for nydebuterede bipolare patienter i Afdeling for Depression og Angst, Aarhus Universitetshospital Psykiatrien
- Permanentgørelse af satspuljeprojeket Udgående Akut Ambulante Teams
- Udgående indsats for retspsykiatriske patienter
- øget kapacitet hos privatpraktiserende psykiatere, videreførelse af internetbaseret psykologbehandling og pulje til nedbringelse af ventetid for patienter med let til moderat angst og depression

Derudover forventes det, at de udgående funktion til bosteder og forsorgshjem, som blev prioriteret i Budget 2020, vil være fuldt operationelle i alle almenpsykiatriske afdelinger fra 2021. Hensigten er bl.a. at forebygge, at psykotiske patienters symptomer forværres i en sådan grad, at en indlæggelse er påkrævet.